

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

79. Quis vulneravit opificem, quæsierunt à me, quid vulnerans teneatur restituere? Et in corpore huius resolutionis quatuor casus inferuntur, & notantur sæpe contingentes in peaxi? Ex p. 4. tr .6. & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

Sylvius, Valentia, Scotus, Richardus, Gabriel, & Maior in 4. sent. dist. 15. Adrianus in 4. de restitu. vlt. Azorius tom. 3. lib. 3. c. 3. q. 4. Molina de iust. tom. 4. tr. 3. dist. 88. Rebellius part. 1. lib. 3. q. 13. n. 1. Fernádez in Exam. part. 1. c. 14. §. 1. n. 17. & alij: & ratio est: tum, quia, vt notauit D. Thom. cit. quancumque non potest reddi æquiualens, reſti debet poſſibile, quia impoſſibilitas excuſat à tanto, non à toto. Tum, quia abſurdum videretur bouem, aut ſeruunt alterius occidentem teneri de damno vitæ, bouis autem dẽminam occidentem non itẽ. Tum, quia in omni ſententia licet de tali damno tranſigere, atque ira ex pacto ſaltem aliquid pro ipſo accipere. Tuſi, quia in lege Moyſis ſimile damnum erat compenſandum Exod. 23. vbi pro anima iubetur dari pretium, pro oculo, aut dẽte ſeruo libertas. Diſcrepant tamen citati DD. in modo reſtitutionis. Adrianus ait reum, ſi in iudicio non puniatur, debere vitam exponere pro Republica in tali bello, quod tamen communiter ab alijs, & recte, reſicitur, quia hæc reſtitutio per ſe læſo nihil prodeſt. Sotus ait ſatiſfaciendum eſſe petendo veniam vel à læſo, vel ab hæredibus (niſi cum his aliter tranſigatur) aut alia arbitraria ſatiſfactione, determinatẽ autem ad ſuffragia ſpiritualia pro occiſo offerenda non putat ex iuſtitia teneri lædentem, licet hæc comoda ſatiſfactio eſſe queat. Salon. itidem totũ hoc relinquendo arbitrio prudentis Confeſſarij, vt reus ſatiſfaciat, aut per ſuffragia & officia ſpiritualia ipſi deſuncto, aut per veniã petitionem, aut aliquam compenſationem pecuniariam ipſi hæredibus. Conueniunt tamen ſerẽ omnes in eo, ſi reus in iudicio iuſta pena talionis afficiatur pro naturali damno ad nihil aliud teneri.

2. Verum his non obſtantibus ego puto abſolute contrariam ſententiam tenendam eſſe, quam tenetur Petrus Nauarra de reſtit. lib. 4. c. 1. nu. 80. Nauarrus in Manuali cap. 15. n. 22. Gomez lib. 3. var. c. 6. Couarr. lib. 2. var. c. 10. Fillucius tom. 2. tract. 3. c. 8. nu. 200. Sanchez in opus. tom. 1. lib. 2. c. 4. dub. 1. c. 7. Gordonus in Theolog. moral. tom. 1. lib. 5. qu. 4. cap. 4. num. 16. Leſſius de iuſt. lib. 2. cap. 9. dub. 23. num. 141. Laymann lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 6. num. 2. Valquez opus. de reſtit. cap. 2. §. 3. dub. 6. Becanus de iuſt. & iure in 2. 2. D. Thom. queſt. 11. de reſtit. concl. 1. & ſeqq. Dicendum eſt igitur pro vita, membro, cicatrice hominis liberi nihil neceſſario reſtituendum eſſe in conſcientia.

3. Probatum primò ex l. fin. de his qui effuderint, vel deiecerint, & ex l. ex hac lege, ff. ſi quadrup. paup. feciſſe dicatur, nam in his legibus dicitur liberum corpus nullam recipere æſtimationem, ac proinde damna corporis liberi non poſſe pretio compenſari, quia ſunt ſupra omne pretium.

4. Hinc probatur ſecundò, quia reſtitutio, quæ debetur, ex iuſtitia, reparat damnum illatum præciſe ad æqualitatem: ergo vbi damnum natura ſua irreparabile eſt, non debetur reſtitutio lege iuſtitie. Vnde e contra dicendum eſt, quòd pro vita ſerui, vel animalis debet fieri reſtitutio pecuniaria, quia illorum vita æſtimatur pretio quod ad æqualitatem rependi poſſet: ergo pro illa tantum ſoluendum eſt, quantum valeret. Cæteras rationes videbis apud Leſſium vbi ſuprà, & idẽ in tali caſu Tannerus tom. 3. diſt. 4. q. 6. dub. 4. n. 13. putat quòd non debet facile Confeſſarius penitentem ad reſtitutionem compellere.

5. Vnde ex his inferitur primò quòd ſi vir nobilis, aut alius occiſus ſit, qui nihil lucri faciebat, nihil reſtituendum erit.

6. Inferitur ſecundò nihil eſſe reſtituendum homini libero pro deformitate reſultante ex vulnere, niſi inde damnum temporale reſultet; tunc enim non ratione vulneris & ſceditatis, ſed ratione damni tenetur illud compenſare, vt ſi deformitatem faciat in ſcœmina nubile, quæ ob id matrimonio copulari nequit, vel am-

pliori indiget dote. Similiter ſi deformitas facta eſt in ſeruo, ob quam minus valeret.

7. Inferitur tertio quòd ſuſtibus, vel alapa percutione aliquem non tenetur pro iniuria compenſationem pecunia facere, reſ tantum pro damnis temporalibus, quæ inde ſequantur.

RESOL. LXXIX.

Quis vulnerauit opiteem, quaſerunt à me, ad quid tenetur vulnerans reſtituere?
Et in corpore huius Reſ. alij quatuor diuerſi caſus inferuntur. & notantur ſape contingentes in practi. Ex p. 3. tr. 6. Reſ. 53.

§. 1. **R**eſponſi ad impenſas Medico largitas, immo operatum, quibus ille caruit, quibus ex illo vulnere inutilis factus eſt, vt patet ex l. vlt. ff. de his qui deſecerunt, vel effuderunt. Sed difficultas tunc ſuſtinetur, quæ ducenda eſt æſtimatione moleſtiæ, ac laboris, quem in officio, aut opificio ſubiturus erat: Et alij negatiue reſponderunt, & probabiliter quidem; nam ita tenetur Leſſius lib. 2. c. 9. dub. 19. Nauarra de reſtit. lib. 4. c. 1. n. 68. Couarr. var. reſol. lib. 2. c. 10. num. 7. & Sotus de iuſt. lib. 4. q. 6. art. 3. circa 3. argum. & alij.

2. Verum ego contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimit, quam docet Rebellius part. 1. lib. 3. q. 13. Molina de iuſt. tract. 3. diſt. 87. concl. 1. Maior in 4. diſt. 15. q. 19. Igitur in tali caſu, ſi penitens vellet æſtimationem laboris deducere, Confeſſarius illum poteſt ſecurè abſolue, & à dicto onere reſtitutionis liberare.

3. Notandum eſt tamen hic obiter primò contra Sotum in 4. diſt. 15. queſt. 3. Adrianum in 4. de reſtit. queſt. vlt. Sotum de iuſt. lib. 4. q. 6. art. 3. Sylueſtrum var. reſtitutio 3. queſt. 2. Azorium tom. 3. lib. 5. cap. 9. q. 4. & Molinam tract. 3. diſt. 84. pro cicatrice deformitate, membri, imò ipſius vitæ factura nullam pecuniã compenſationem ſecundum ſe faciendam eſſe, ante iudicis ſententiam. Ita docent Leſſius lib. 2. cap. 9. dub. 23. & 25. Nauarrus c. 15. num. 22. Gomezius var. reſol. lib. 3. cap. 6. n. 12. Nauarra lib. 4. cap. 1. num. 80. & ſeqq. Valquez in opus. de reſtit. cap. 2. §. 3. dub. 6. & gloſſa in cap. 1. de iniurijs, & habetur clarè in l. vlt. & in l. 1. §. ſed cum homo, ff. de his qui effuderunt, vbi aſſeritur, quòd in homine libero nulla corporis æſtimatione fieri poteſt.

4. Vnde hinc etiam obiter nota contra Sa. per. inſtit. mia. n. 7. Molinam tract. 4. diſt. 45. n. 3. Adrianum quòd in lib. 11. diſt. 6. Sotum de iuſt. ſec. memb. 1. q. 2. concl. 1. & alios probable eſſe, quòd ſi quis ſaniam iniuriam ablatam, non directè, nec indirectè reſtituere poſſit, non teneri ante iudicis ſententiam pecunia illam compenſationem penſare, vel ſatiſfacere. Et ita tenent Leſſius lib. 2. c. 11. dub. 16. Nauarra lib. 2. c. 4. n. 417. Sylueſter var. de reſtit. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 2. c. 7. n. 3. cum alijs.

5. Notandum ſecundò aliquem, qui prouocatus ad pugnam acceſſit, etſi deliquerit vulnerando, non tamen teneri damnum reſtituere, nam prouocans quantum in ſe erat poteſtatem feciſſe cenſetur inferendi damnum, & ſic probabiliter ſentiant Leſſius lib. 2. c. 9. dub. 23. Rebellius part. 1. lib. 3. q. 12. Azorius tom. 3. lib. 5. c. 3. qu. 7. quidquid in contrarium aſſerit Molina de iuſt. tract. 3. diſt. 82. Vnde à fortiori inferuntur qui ex condito ad duellum deſcendit, & mortem, aut vulnus alteri intulit, ad nullam reſtitutionem hæredibus, ſeu vulnerato teneri, nam volentes, & conſentes ad pugnam deſcenderunt. Leſſius vbi ſuprà, & alij.